

Ruben Willaert
restauratie & archeologie

Halsberg

Gavere, Oost-Vlaanderen

2025J197

ARCHEOLOGIENOTA

PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

RUBEN WILLAERT NV

8200 SINT-MICHIELS-BRUGGE

TEN BRIELE 14 | BUS 15

AUTEUR:

Wouter Van Goidsenhoven

© Ruben Willaert NV, Sint-Michiels-Brugge, 2025

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert NV. Ruben Willaert NV aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

INHOUDSTAFEL	1
INLEIDING	2
1. PROGRAMMA VAN MAATREGELEN	3
1.1 Administratieve gegevens	3
1.2 Synthese	5
1.3 Gemotiveerd advies	6
BIBLIOGRAFIE	7
BIJLAGE	8

INLEIDING

De initiatiefnemer plant de aanleg van een fietspad en reliëfwijzigingen in Gavere, provincie Oost-Vlaanderen. De totale oppervlakte van het projectgebied bedraagt ca. 20 715 m², de gecombineerde oppervlakte van de geplande bodemingrepen bedraagt ca. 7697 m².

Het projectgebied situeert zich volgens het gewestplan in een zone bestemd als agrarisch gebied met landschappelijke of bijzondere waarde, vallei- of brongbied. Het plangebied situeert zich noch binnen een vastgestelde archeologische zone, noch binnen een archeologische site, noch binnen een gebied waar geen archeologie te verwachten valt. Deze archeologienota wordt opgemaakt omdat de gecombineerde oppervlakte van de geplande bodemingrepen meer dan 5000 m² bedraagt.

RUBEN WILLAERT NV is aangesteld om deze archeologienota in de eerste plaats door middel van een bureaustudie op te maken met het oog op een advies naar uitgesteld vooronderzoek, werfbegeleiding, of vrijgave van het terrein.

1. PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

1.1 Administratieve gegevens

PROJECTCODE	2025J197	
ERKENNINGSNUMMER	OE/ERK/ARCHEOLOOG/2015/0069	
<i>BOUNDING GEOMETRY</i>	X ₁ : 100418	Y ₁ : 178876
	X ₂ : 100813	Y ₂ : 179159
KADASTER	Gavere Afdeling 1, Sectie A, Nummers 416F, 407A, 419C, 416D	
GEOGRAFISCHE INPLANTING	Figuur 1	

Figuur 1: Situering projectgebied t.a.v. GRB-basiskaart (© geopunt)

1.2 Synthese

De opdrachtgever plant de aanleg van een nieuw fietspad tussen Halsberg en het jaagpad langs de Schelde te Gavere. In het kader van deze werken worden eveneens een serie poelen aangelegd. Met de vrijgekomen grond worden vervolgens 3 zones binnen het plangebied opgehoogd. Voorafgaand aan deze ophoging wordt de teelaarde niet afgegraven. Het geplande fietspad heeft een oppervlakte van ca. 1040 m², de geplande waterpartij heeft een oppervlakte van ca. 1050 m². De zones die worden opgehoogd hebben een gecombineerde oppervlakte van ca. 2608 m².

Het onderzoeksgebied is gelegen in het meersgebied van de Schelde, net ten zuidwesten van de steilrand, tussen de dorpskern van Gavere in het noordwesten en deze van Dikkelvenne in het zuidoosten. De Quartairgeologische kaart geeft ter hoogte van het plangebied een profiel weer waarvan de top is opgebouwd uit fluviatiele afzettingen van het Holoceen. Dit impliceert dat er binnen de fluviatiele afzettingen mogelijk stabilisatieniveaus afgedekt kunnen zijn. De bodemkaart karteert het oostelijke deel van het plangebied als 'opgehoogde gronden'. In het westelijke deel van het plangebied geeft de bodemkaart een profielloze, colluviale bodem weer en een hydromorfe kleibodem. Dergelijke locaties, op de rand van het meersgebied van de Schelde of mogelijke drogere opduikingen binnen dit wetland, zijn locaties waar uitgegaan dient te worden van een verhoogde trefkans inzake artefactensites. Voor permanente bewoning of akkerbouw zijn deze zeer natte terreinen minder geschikt. Dit sluit uiteraard de archeologische neerslag van subsistentieactiviteiten niet uit.

De cartografische bronnen reflecteren een uitgestrekt moeraslandschap langs de Schelde. Op de Ferrariskaart is te zien dat het plangebied bestaat uit natte weiden en laagstammig bos. Ten noorden van het plangebied, op iets hoger terrein, is een hoeve met bijgebouwen weergegeven. Op het 19^e-eeuwse kaartmateriaal wordt het gehucht aangeduid met het toponiem 'Halsberg'. Verder zijn geen wezenlijke veranderingen op te merken inzake het landgebruik. Het terrein blijft vrij van bebouwing. Tevens is te zien dat de Schelde tot net tegen de zuidoostelijke hoek van het plangebied loopt. Doorheen de orthofotosequentie is te zien dat ter hoogte van het plangebied en de omliggende percelen een boom- of plantenkwekerij in raaien is ingericht. Doorheen de voorbije decennia slinkt deze in omvang. Op het jongste luchtbeeld is bebouwing en braakliggend terrein te herkennen. Op het beeld van 2005-2007 en het beeld van 2008-2011 is te zien dat er ten zuiden van het plangebied werken aan de gang zijn waarbij de Schelde deels werd rechtgetrokken en een buffervolume werd gecreëerd.

In de omgeving van het plangebied zijn meerdere vindplaatsen gekend. Uit de gegevens van de CAI kan afgeleid worden dat de hoger gelegen randen van de Scheldevallei een zeer grote aantrekkingskracht hadden op mensen in het verleden. Zowel ten noorden van het plangebied als ten westen, aan de overzijde van de Schelde, zijn bij meerdere onderzoekscampagnes sporen en aanwijzingen van bewoning uit het neolithicum, metaaltijden, Romeinse periode en (vroeg) middeleeuwen in kaart gebracht. Bij onderzoek aan de Klikhoutestraat ten oosten van het plangebied werden eveneens meerdere loopgraafsegmenten in kaart gebracht waarvan de exacte datering of functie niet duidelijk is. Mogelijk betreft dit oefenloopgraven. In de ruime omgeving werden eveneens meerdere veldkarteringen en metaaldetecties uitgevoerd. Tijdens deze oppervlakteprospecties werd vondstmateriaal ingezameld uit het mesolithicum, neolithicum, metaaltijden, Romeinse

periode en middeleeuwen. Daarnaast zijn meerdere cartografische indicatoren opgenomen in de CAI van locaties van landelijke infrastructuur uit de late middeleeuwen en vroegmoderne periode zoals molens en hoeves. De gekende waarden wijzen aldus op een omgeving die zeer rijk is aan archeologische vindplaatsen en doorlopend werd bezocht en bewoond sinds de steentijden.

Hoewel in de omgeving van het plangebied zeer zeker uitgegaan dient te worden van een significante trefkans inzake archeologisch erfgoed wordt, vanwege het beperkte ruimtelijke kader en de gegevens van de bodemkaart, een doorlopend onderzoekstraject als weinig zinvol ingeschat.

1.3 Gemotiveerd advies

Met betrekking tot de geplande ingrepen aan Halsberg te Gavere worden geen bijkomende onderzoeksadvisen aanbevolen.

Vooreerst moet er op gewezen worden dat voorafgaand aan de ophoging van de terreindelen geen afgravingen plaatsvinden. Dit impliceert dat het bodemarchief ter hoogte van deze zones niet wordt bedreigd en er uitgegaan kan worden van in-situ bewaring van eventueel aanwezig erfgoed.

Daarnaast moet er gewezen worden op de zeer natte bodemgesteldheid ter hoogte van het plangebied. Vanwege de zeer natte bodemgesteldheid en overstromingsgevoeligheid van het moerasgebied langs de Schelde wordt de verwachting inzake bewoningssporen als beperkt ingeschat. Hierdoor dient voornamelijk uitgegaan te worden van een trefkans inzake artefactenconcentraties. Vanwege de smalle lineaire vorm van het fietspad en de zeer onregelmatige, grillige vorm van de geplande wadi moet echter ook uitgegaan worden van een zeer beperkt ruimtelijk kader. Dit impliceert dat eventueel aanwezige relicten nooit ruimtelijk gekaderd zullen kunnen worden en de onderlinge samenhang ervan niet achterhaald kan worden, hetgeen een gedegen interpretatie van de vindplaats zo goed als onmogelijk maakt.

Tevens moet de aandacht er op gevestigd worden dat de geplande wadi samenvalt met een zone die op de bodemkaart gekarteerd staat als 'opgehoogde gronden'. Hoewel geenszins gesteld kan worden dat dit een vlakdekkende verstoring van het bodemarchief impliceert betekent dit wel dat er reeds antropogene invloeden geweest zijn op het bodemarchief waardoor de kans bestaat dat eventueel aanwezige artefactenconcentraties zijn verstoord.

Op basis van voorgaande redenering wordt de kans op wezenlijke kenniswinst en nieuwe inzichten bij verder onderzoek, in eender welke vorm, als zeer beperkt ingeschat. Vanwege dit gebrek aan potentiële kenniswinst wordt een doorlopend onderzoekstraject dan ook als weinig zinvol ingeschat.

BIBLIOGRAFIE

LITERATUUR

Niet van toepassing

KAARTMATERIAAL

Niet van toepassing

DIGITALE BRONNEN

www.geopunt.be

<https://dov.vlaanderen.be>

<https://inventaris.onroerendergoed.be>

<https://cartesius.be>

<https://loket.onroerendergoed.be>

BIJLAGE

FIGURENLIJST

Figuur 1: Situering projectgebied t.a.v. GRB-basiskaart (© geopunt).....	4
--	---

